

บทที่ 6

สรุป ปัญหาและข้อเสนอแนะ

การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมโดยเกษตรกรภายใต้สัญญาการผลิตกับภาคเอกชนนั้น มีเกษตรกรที่ร่วมโครงการดังกล่าวมานานับ 10 ปีแล้ว แต่ยังไม่เป็นที่แพร่หลายในอดีต เนื่องจากเกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดในประเทศไทยยังไม่ตื่นตัวในเรื่องการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมในการเพาะปลูก จึงเป็นผลให้ภาวะการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมมีน้อยด้วย จนกระทั่งในช่วง 2-3 ปีมานี้เกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดมีความตื่นตัวในเรื่องการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมมากขึ้น เนื่องจากเห็นว่าเมล็ดพันธุ์ลูกผสมให้ผลผลิตที่สูงกว่าในทุกสภาพดินฟ้าอากาศ คู่แข่งกับเงินลงทุนสำหรับค่าเมล็ดพันธุ์ลูกผสมที่มีราคาสูงกว่า ดังนั้นภาวะการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมในประเทศไทยจึงมีเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ ประกอบกับลักษณะการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมต้องทำในแปลงเพาะปลูก ซึ่งหากต้องการผลผลิตเมล็ดพันธุ์ในจำนวนที่มากพอกับความต้องการของตลาดในปัจจุบันจำเป็นต้องเพิ่มพื้นที่สำหรับการผลิตเมล็ดพันธุ์ให้มากพอ ซึ่งเป็นการยากที่ธุรกิจภาคเอกชนจะเป็นผู้ผลิตเองอย่างครบวงจร เพราะสาเหตุนี้จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ธุรกิจภาคเอกชนที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ต้องพึ่งพาเกษตรกรที่ก้าวหน้า โดยทำงานร่วมกันในรูปแบบที่มีการทำสัญญากับเกษตรกร บริษัทจะนำเมล็ดพันธุ์มาให้เกษตรกรผลิตในแปลงผลิตของเกษตรกรเอง โดยบริษัทจะทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อให้ได้ผลผลิตและคุณภาพตรงตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ จากนั้นเมื่อผลผลิตพร้อมที่จะเก็บเกี่ยวได้ก็จะมารับซื้อคืนในราคาที่ตกลงกันตามสัญญา ณ แปลงผลิตของเกษตรกร

สมมติฐานและการพิสูจน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาผลตอบแทนจากการลงทุนผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมโดยเกษตรกรภายใต้สัญญาการผลิต ปีการเพาะปลูก 2532 เพียงฤดูเดียวของเกษตรกรอำเภอเมืองลพบุรี อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี และอำเภอมวกเหล็ก อำเภอพระนุกชบาท อำเภอแก่งคอยจังหวัดสระบุรี โดยมีสมมติฐานในการศึกษาดังนี้

"อัตราผลตอบแทนจากค่าขายของเกษตรกรที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมภายใต้สัญญาการผลิตของภาคเอกชนสูงกว่าร้อยละ 20"

จากการศึกษาได้พบประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจสรุปได้ดังนี้

1. การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมของเกษตรกรภายใต้สัญญาการผลิตของภาคเอกชน ในปีการเพาะปลูก 2532

จากการรวบรวมข้อมูลการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมจากผู้ประกอบการธุรกิจผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมขนาดใหญ่ 5 รายคือ บริษัท เจริญโภคภัณฑ์ จำกัด บริษัท คาร์กิลล์เมล็ดพันธุ์ จำกัด บริษัท แปซิฟิกเมล็ดพันธุ์ จำกัด บริษัท ซีบา-ไก้ (ประเทศไทย) จำกัด และบริษัท ไพโอเนีย โอ-เบรก (ไทยแลนด์) จำกัด ทำให้ทราบว่าในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมโดยเกษตรกรภายใต้สัญญาการผลิตนั้นมีความสำคัญและจำเป็นมากในแง่ของบริษัท เนื่องจากในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมในปริมาณมาก ๆ เพื่อการจำหน่ายนั้นต้องใช้พื้นที่ขนาดใหญ่ในการผลิตตลอดจนต้องใช้บุคลากรจำนวนมากเพื่อทำงานในไร่ ต้องใช้เงินลงทุนในจำนวนที่สูงมากซึ่งอาจทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงกว่าที่บริษัทต้องจ่ายไปในขณะนั้น และพื้นที่ผลิตที่สำคัญคือจังหวัดลพบุรีและจังหวัดสระบุรี เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เกษตรกรมีเทคโนโลยีในการผลิตสูงมีการใช้เครื่องทุ่นแรงในการทำการเกษตรกันอย่างกว้างขวาง ถึงแม้ว่าในพื้นที่ดังกล่าวเริ่มมีปัญหาแรงงานไม่เพียงพอเนื่องจากมีธุรกิจผลิตเมล็ดพันธุ์หลายแห่งทำการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมโดยทำสัญญากับเกษตรกรในพื้นที่นั้น แต่บริษัทก็ยังคงจำเป็นต้องผลิต สำหรับขนาดของพื้นที่ผลิตของเกษตรกรแต่ละรายส่วนมากไม่เกิน 50 ไร่ เนื่องจากต้องการให้เกษตรกรสามารถดูแลแปลงผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพและผลผลิตมีคุณภาพดี

2. ผลการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมโดยเกษตรกรภายใต้สัญญาการผลิตของเอกชน

ผลการศึกษาคำนวณต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมภายใต้สัญญาการผลิตของภาคเอกชน ปีการเพาะปลูก 2532 ของเกษตรกรอำเภอเมืองลพบุรี อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี และอำเภอมวกเหล็ก อำเภอพระพุทธบาท อำเภอแก่งคอยจังหวัดสระบุรี ปรากฏว่าต้นทุนการผลิตของเกษตรกรเฉลี่ยไร่ละ 1,223.61 บาท ประกอบด้วยต้นทุนที่เป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 864.62 บาท และต้นทุนไม่เป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 358.99 บาท ผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ

551.58 กิโลกรัม ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยกิโลกรัมละ 2.22 บาท

จากต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่และต่อกิโลกรัมผลผลิตดังกล่าวสามารถพิจารณาสัดส่วนของ ต้นทุนการผลิตดังกล่าวออกเป็นต้นทุนผันแปรร้อยละ 65.30 ของต้นทุนทั้งหมด เป็นต้นทุนคงที่ ร้อยละ 34.70 ของต้นทุนทั้งหมด โดยมีรายละเอียดของต้นทุนแต่ละประเภทที่น่าสนใจดังนี้

2.1 ต้นทุนผันแปร ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 65.30 ของต้นทุนทั้งหมดประกอบด้วย รายการที่สำคัญคือ

รายการ	ร้อยละของต้นทุนทั้งหมด
- ค่าปุ๋ย	21.51
- ค่าแรงเก็บเกี่ยวและยกไปกอง	12.27
- ค่าแรงถอดยอดเกสร	10.47
- ค่าแรงเตรียมดิน	7.53
รวม	<u>51.78</u>

2.2 ต้นทุนคงที่ มีสัดส่วนร้อยละ 34.70 ของต้นทุนทั้งหมดประกอบด้วย รายการที่สำคัญคือ

รายการ	ร้อยละของต้นทุนทั้งหมด
- ค่าใช้ที่ดิน	18.39
- ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร	16.31
รวม	<u>34.70</u>

จากสัดส่วนของรายการดังกล่าวทำให้ทราบต้นทุนที่สำคัญ เพื่อประโยชน์ ในการควบคุมต้นทุนการผลิต

3. ผลการวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมโดย
เกษตรกรภายใต้สัญญาการผลิตของเอกชน

การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมโดยเกษตรกรภายใต้สัญญาการผลิตของภาคเอกชน ปีการเพาะปลูก 2532 ของเกษตรกรอำเภอเมืองลพบุรี อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี และอำเภอมวกเหล็ก อำเภอพระพุทธบาท อำเภอแก่งคอยจังหวัดสระบุรี ปรากฏว่าได้ผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ 551.58 กิโลกรัม และขายได้ในราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 5.01 บาท เกษตรกรมีรายได้จากการผลิตเฉลี่ยไร่ละ 2,763.42 บาท ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยไร่ละ 1,223.61 บาท ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยกิโลกรัมละ 2.22 บาท ดังนั้นเกษตรกรจะมีกำไรจากการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมเฉลี่ยไร่ละ 1,539.81 บาทหรือเฉลี่ยกิโลกรัมละ 2.79 บาท โดยมีอัตราผลตอบแทนต่อต้นทุนการผลิตร้อยละ 125.84 อัตราผลตอบแทนจากค่าขายร้อยละ 55.72 จุดเสมอตัวของปริมาณผลิตคือ 119.26 กิโลกรัมต่อไร่

เมื่อเปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนจากค่าขาย ของเกษตรกรที่ทำการศึกษากับสมมติฐานแล้ว สรุปได้ว่า "อัตราผลตอบแทนของเกษตรกรที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมภายใต้สัญญาการผลิตของภาคเอกชนสูงกว่าร้อยละ 20" และจากข้อสรุปจึงกล่าวได้ว่าการศึกษานี้ยอมรับข้อสมมติฐานของวิทยานิพนธ์

สำหรับปัญหาและข้อเสนอแนะจะแบ่งการพิจารณาออกเป็น

- 1) ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านการผลิต
- 2) ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านการตลาด

1. ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านการผลิต

1.1 ปัญหาในการผลิต

ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมโดยเกษตรกรภายใต้สัญญาการผลิต สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงคือผลผลิตที่มีคุณภาพซึ่งปัญหาเหล่านี้บริษัทที่ผลิตเมล็ดพันธุ์จะเป็นผู้ให้

คำแนะนำตั้งแต่การเตรียมดิน การปลูก การใส่ปุ๋ย ตลอดจนการดูแลรักษาเป็นอย่างดีอยู่แล้ว แต่จะมีขั้นตอนการผลิตบางส่วนที่เกษตรกรยังคงต้องพบกับปัญหาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กล่าวคือ

1.1.1 ปัญหาขาดแคลนด้านแรงงานจ้าง เนื่องจากที่ได้กล่าวมาแล้ว ตั้งแต่ต้นแล้วว่า พื้นที่ที่สำรวจดังกล่าวมีภาคเอกชนที่ผลิตเมล็ดพันธุ์หลายรายตั้งโรงงานผลิต เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมและทำสัญญาการผลิตกับเกษตรกรในพื้นที่นั้นเป็นจำนวนมาก ประกอบกับ ลักษณะการผลิตจำเป็นต้องใช้แรงงานคนเป็นจำนวนมากในเวลาที่จำกัดคือเฉพาะในช่วงที่ดอก ข้าวโพดพร้อมที่จะผสมพันธุ์กล่าวคือต้องใช้แรงงานคนในการถอดดอกเกสรตัวผู้ของต้นแม่พันธุ์ทิ้งทั้งหมดก่อนที่เกสรตัวผู้จะบาน เพื่อบังคับให้ข้าวโพดต้องผสมเกสรข้ามต้น ทำให้ความต้องการ แรงงานจ้างบางช่วงมีสูง ในขณะที่แรงงานมีจำกัดส่งผลให้ค่าจ้างแรงงานขยับสูงขึ้น ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรสูงขึ้น

1.1.2 ลักษณะการผลิตในแปลงเพาะปลูกจะปลูกต้นพ่อพันธุ์ 1 แถว สลับกับ ต้นแม่พันธุ์ 4 แถว หรืออาจจะปลูกต้นพ่อพันธุ์ 2 แถว สลับกับต้นแม่พันธุ์ 6 แถว จากลักษณะ การปลูกดังกล่าวถ้าเป็นสภาวะปกติข้าวโพดจะสามารถผสมเกสรข้ามต้นกันได้เพียงพอ แต่ใน กรณีดินฟ้าอากาศไม่อำนวยกล่าวคือ อับลมหรือมีฝนตกในช่วงที่เกสรพร้อมที่จะผสมพันธุ์ ทำให้ ข้าวโพดซึ่งมีเกสรตัวผู้จำกัดไม่สามารถผสมพันธุ์ได้อย่างพอเพียงทำให้ผลผลิตที่ได้ไม่ดี เมล็ดติดไม่เต็มฝัก

1.1.3 ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ลักษณะการเพาะปลูกในพื้นที่ที่สำรวจ ส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝนเพื่อการเพาะปลูกเท่านั้น เนื่องจากระบบชลประทานยังมีอยู่อย่างจำกัด เกษตรกรบางรายต้องเสียค่าใช้จ่ายเตรียมดินร่อนเพื่อหยอดเมล็ดหลายครั้งจึงจะได้ปลูก ซึ่งทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. เกษตรกรควรร่วมมือกันในห้องถิ่นใช้ระบบแรงงานแลกเปลี่ยนหรือที่เรียกว่า "ลงแขก" มาใช้เพื่อลดปัญหาแรงงานขาดแคลนโดยเฉพาะในช่วงถอดยอดเกสรตัวผู้ เนื่องจาก

การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมในพื้นที่สำรวจจะไม่พร้อมกันทั้งหมดเลยทีเดียว ดังนั้นหากเกษตรกรมีการใช้แรงงานแลกเปลี่ยนควบคู่กับแรงงานจ้างแล้วปัญหาแรงงานขาดแคลนก็จะลดลงได้ในที่สุด

2. บริษัทควรให้ความมั่นใจแก่เกษตรกรตามสัญญาการผลิตโดยมีการประกันรายได้ขั้นต่ำให้แก่เกษตรกร เนื่องจากในกระบวนการผลิตแต่ละขั้นต่อนั้นบริษัทจะมีการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดตั้งแต่เตรียมดิน ไล่ปุ๋ย ถอดยอดเกสร จนกระทั่งเก็บเกี่ยวผลผลิต ดังนั้นหากผลผลิตที่ได้น้อยหรือไม่ดีนั้น บริษัทจึงควรจะมีส่วนรับผิดชอบด้วยในระดับหนึ่ง

3. บริษัทควรจัดอบรมหรือให้การศึกษาแก่เกษตรกร ถึงวิธีการต่างๆ เพื่อให้เกษตรกรสามารถได้ผลผลิตสูงสุด เช่น การเพิ่มจำนวนต้นให้มากขึ้น การไล่ปุ๋ยอย่างเต็มที่และถูกวิธี

4. บริษัทควรให้ความช่วยเหลือด้านแรงงานในไร่ได้ โดยคิดค่าจ้างในระดับปกติ เนื่องจากบริษัทแต่ละบริษัทที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมจะมีเกษตรกรในโครงการผลิตอยู่จำนวนมาก ราย ซึ่งบริษัทสามารถที่จะส่งคนงานไปตามแปลงผลิตต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง วิธีการดังกล่าวนอกจากจะเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรในอันที่จะต้องตระเวนหาคนงานแล้ว บริษัทยังสามารถควบคุมคุณภาพของผลผลิตได้อย่างใกล้ชิดมากยิ่งขึ้นอีกด้วย เนื่องจากแรงงานเหล่านี้จะมีความชำนาญเฉพาะด้านมากด้วย

5. เกษตรกรควรร่วมมือกันในการสร้างที่เก็บน้ำ หรือขุดบ่อเพื่อเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้งหรือในภาวะที่ฝนทิ้งช่วง

6. รัฐบาลควรมีมาตรการลงโทษอย่างหนักและจริงจังแก่ผู้ที่ตัดไม้ทำลายป่า เพราะนอกจากจะทำลายทรัพยากรของชาติแล้ว ยังมีผลทำให้เกิดความแห้งแล้งและเกิดภาวะฝนทิ้งช่วงอีกด้วย

1.2 ปัญหาเงินทุน

เกษตรกรในพื้นที่ที่สำรวจส่วนใหญ่ใช้เงินทุนจากแหล่งกู้ยืมเพื่อนำมาใช้ในการผลิต ซึ่งส่วนหนึ่งได้รับความช่วยเหลือจากบริษัท เช่น การขายปุ๋ยเป็นเงินเชื่อโดยจะคิดเงินเมื่อเกษตรกรขายเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมคืนให้แก่บริษัท แต่เกษตรกรก็ยังคงต้องใช้เงินทุนในการจ้างแรงงานตลอดจนเพื่อการดำรงชีพด้วย ซึ่งแหล่งเงินกู้ที่สำคัญในพื้นที่ที่สำรวจคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร แต่ก็ยังคงมีเกษตรกรบางส่วนซึ่งไม่มีที่ดินเป็นของตนเองใช้เช่าพื้นที่ทำการผลิตต้องกู้เงินทุนจากแหล่งเงินทุนนอกระบบหรือที่เกษตรกรเรียกว่า ถ้ำแก่ เนื่องจากไม่มีหลักทรัพย์ที่เป็นหลักประกันในการขอกู้ยืมเงินจากแหล่งกู้ยืมเงินในระบบหรือจากสถาบันการเงินต่าง ๆ การกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนนอกระบบนี้โดยทั่วไปเกษตรกรต้องเสียดอกเบี้ยสูงถึงร้อยละ 3 ต่อเดือน ซึ่งทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นมาก

ข้อเสนอแนะ

1. เกษตรกรไม่ควรขายที่ดินทำกินของตนเองแล้วใช้ที่เช่าในการทำเกษตร เนื่องจากหากมีความจำเป็นต้องใช้เงิน การกู้ยืมจากสถาบันการเงินต่าง ๆ สามารถทำได้ง่ายและประหยัดดอกเบี้ยกว่า
2. เกษตรกรสามารถหารายได้เพิ่มเติมโดยการรับจ้างทำงานในไร่ได้ เนื่องจากความต้องการแรงงานในท้องถิ่นยังมีอีกมาก

1.3 ปัญหาในการใช้วัสดุอุปกรณ์การเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ

เกษตรกรในพื้นที่ที่สำรวจส่วนใหญ่มีเทคโนโลยีในการผลิตสูงกว่าคือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีรถแทรกเตอร์สี่ล้อขนาดเล็ก (26 แรงม้า) ไว้ใช้งานในไร่ ซึ่งสามารถช่วยผ่อนแรงงานคนได้เป็นอย่างมาก เริ่มตั้งแต่การเตรียมดิน การหยอดเมล็ดและปุ๋ยรองพื้น ตลอดจนการตายหญ้าหรือที่ชาวบ้านเรียกว่าการทำร่น และใส่ปุ๋ยเร่งผลผลิต แต่หากพิจารณาอย่างลึกซึ้งแล้วอุปกรณ์การเกษตรที่ช่วยผ่อนแรงงานคนดังกล่าวนี้ยังคงมีปัญหาคือ เป็น

การลงทุนที่คุ้มค่าหรือไม่ เนื่องจากดั่งที่กล่าวเบื้องต้นแล้วว่าเกษตรกรในพื้นที่ที่สำรวจส่วนใหญ่จะมีพื้นที่ทำกินไม่เกิน 50 ไร่ และมีรถแทรกเตอร์สี่ล้อขนาดเล็กเกือบทุกครัวเรือน ดังนั้นการใช้งานอุปกรณ์การเกษตรดังกล่าวจะมีลักษณะของการใช้เองภายในไร่ ไม่ได้มีไว้เพื่อให้เช่าด้วย จากลักษณะการใช้งานดังกล่าวประกอบกับสภาพดินฟ้าอากาศและภูมิประเทศซึ่งเอื้ออำนวยให้ทำไร่ได้อย่างมากเพียงปีละ 2 ครั้ง หรือหากปีใดประสบกับสภาวะฝนแล้งการทำไร่อาจได้ผลเพียงฤดูเดียว จึงเป็นประเด็นที่ควรพิจารณาว่าการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรในลักษณะดังกล่าวให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเกษตรกรจำเป็นต้องกู้ยืมเงินเพื่อซื้อหามา

ข้อเสนอแนะ

เกษตรกรควรมีการรวมกลุ่มเพื่อใช้ประโยชน์จากอุปกรณ์การเกษตรต่าง ๆ ให้คุ้มค่ายิ่งขึ้น เนื่องจากอุปกรณ์การเกษตรเหล่านี้ต้องใช้เงินจำนวนมากในการจัดหามาใช้ ซึ่งหากรถแทรกเตอร์ต้องจอดทิ้งไว้นาน ๆ อุปกรณ์ต่าง ๆ ต้องวางตากแดดตากฝนให้เสื่อมสภาพไปโดยไม่ได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ย่อมเป็นการสูญเปล่านั้น่าเสียดาย

1.4 ปัญหาอื่น ๆ

ปัญหาอื่น ๆ ของเกษตรกรที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมคือ หลังจากผลผลิตข้าวโพดที่ได้แก่จัดครบกำหนดที่จะเก็บเกี่ยวแล้ว เกษตรกรจะต้องแจ้งให้บริษัททราบเพื่อทำการเก็บเกี่ยวขายคืนบริษัทต่อไป ซึ่งในบางครั้งบริษัทผู้ผลิตอาจดำเนินการล่าช้าโดยไม่เจตนา ทำให้ต้นข้าวโพดล้ม เก็บเกี่ยวยาก ค่าจ้างเก็บจะสูง บางครั้งคุณภาพเสียหายเนื่องจากเมื่อข้าวโพดล้มจะได้รับความชื้นจากพื้นดินทำให้เมล็ดงอก ในบางครั้งเก็บเกี่ยวแล้วต้องนำมาเก็บไว้เพื่อรอให้บริษัทมาทำการขนส่งเข้าโรงงานอีกระยะเวลาหนึ่ง ทำให้ข้าวโพดแห้งมากเสียน้ำหนัก เกษตรกรรู้สึกวาเสียประโยชน์ นอกจากนี้เมื่อนำข้าวโพดเข้าโรงงานแล้วจะทำการชั่งน้ำหนักข้าวโพดทั้งฝักแล้วจึงหักส่วนที่เป็นขี้ข้าวโพดออก พร้อมทั้งตรวจสอบคุณภาพตลอดจนความชื้นของข้าวโพดเพื่อคำนวณค่ารับซื้อคืนข้าวโพดให้แก่เกษตรกร ซึ่งเกษตรกรส่วนมากขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว และเกิดความไม่แน่ใจในเรื่องความถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

ปัญหาปลีกย่อยต่าง ๆ ในหัวข้อนี้ได้รวบรวมจากเกษตรกรบางรายซึ่งยังอาจไม่ใช่ปัญหาใหญ่โดยตรง แต่หากบริษัทได้มีการชี้แจงหรือสร้างความเข้าใจที่ดีระหว่างกันตั้งแต่เริ่มต้นแล้ว ก็จะทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบริษัทและเกษตรกร ซึ่งก็จะมีผลต่อเนื่องไปถึงคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมที่ผลิตได้ และความเชื่อถือในตัวบริษัทในท้องถิ่นเองด้วย

2. ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านการตลาด

2.1 การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมโดยเกษตรกรภายใต้สัญญาการผลิต จะแพร่หลายออกไปได้มากเพียงใดขึ้นอยู่กับปริมาณการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมของเกษตรกรว่ามีมากเพียงใดด้วย กล่าวคือหากเกษตรกรที่ผลิตข้าวโพดในประเทศหันมาใช้เมล็ดพันธุ์ลูกผสมกันมากขึ้น บริษัทผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ย่อมต้องผลิตออกมาขายมากขึ้น ซึ่งนั่นย่อมหมายความว่า การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมตามสัญญาก็จะมีมากขึ้นด้วย

2.2 เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมแม้จะให้ผลผลิตที่สูงกว่าเมล็ดพันธุ์ผสมเปิด แต่ก็มียาราคาที่สูงกว่ามากต้องลงทุนสูง เกษตรกรจึงไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร นอกจากนั้น หากเกษตรกรต้องพบกับเมล็ดพันธุ์ลูกผสมที่ไม่มีคุณภาพได้ผลผลิตที่ต่ำเกษตรกรจะพากันหมดความเชื่อถือ

2.3 ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ข้าวโพดขายได้ราคาดีมากทำให้เกษตรกรกล้าลงทุนใช้เมล็ดพันธุ์ดี หากข้าวโพดประสบปัญหาโรคระบาดต่ำอาจทำให้แผนการของเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมชะงักขาดช่วงได้

ข้อเสนอแนะ

1. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของการใช้เมล็ดพันธุ์ที่ดี และวิธินิยามตัดสินใจในการเลือกซื้อเมล็ดพันธุ์ เพราะในสมัยปัจจุบันมีกิจการ

ผลิตเมล็ดพันธุ์มากขึ้น ซึ่งมีทั้งได้มาตรฐานและไม่ได้มาตรฐาน นอกจากนี้ควรมีการเพิ่มโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบถึงความก้าวหน้าของการปรับปรุงพันธุ์ตลอดจนศักยภาพในการให้ผลผลิตของเมล็ดพันธุ์ในปีที่ผ่านมา เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำมาพิจารณาเปรียบเทียบกับเงินทุนที่จะต้องใช้ไป

2. ควรมีระบบการรับรองเมล็ดพันธุ์ออกมาควบคุมเพื่อให้เกษตรกรได้ประโยชน์จากการใช้เมล็ดพันธุ์ที่ดีและมีคุณภาพ และเป็นการส่งเสริมการตลาดเมล็ดพันธุ์ให้มั่นคง มีกฎหมายคุ้มครองเอกลักษณ์ของนักปรับปรุงพันธุ์ เพราะจะเป็นตัวช่วยเร่งให้นักปรับปรุงพันธุ์ภาคเอกชนมีบทบาทมากขึ้น เนื่องจากผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์จะได้ประโยชน์อย่างเต็มที่จากผลงานของตนเอง

3. ส่งเสริมอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ เนื่องจากต้องใช้ข้าวโพดเป็นองค์ประกอบถึงร้อยละ 50 ซึ่งนอกจากจะใช้บริโภคภายในประเทศแล้ว หากดำเนินการเปิดตลาดอาหารสัตว์ไปต่างประเทศด้วยยิ่งจะเป็นผลดีต่อประเทศมากขึ้นอีก เนื่องจากทำให้มีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นและเป็นการสร้างงานภายในประเทศมากขึ้นอีกด้วย

เนื่องจากในปัจจุบันข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ผลิตได้ในประเทศถูกนำมาเป็นส่วนประกอบสำคัญในอาหารสัตว์ของผู้ประกอบการธุรกิจผลิตอาหารสัตว์ภายในประเทศแทนการส่งออกเช่นในอดีต ดังนั้นรัฐบาลจึงควรให้ความสำคัญเรื่องคุณภาพของข้าวโพดที่ใช้บริโภคภายในประเทศด้วย โดยเฉพาะเรื่องปริมาณสารแอลฟาโทกซินในข้าวโพดให้เป็นไปในลักษณะหรือมาตรฐานเดียวกับข้าวโพดที่ส่งออก